Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Programma "Tīru gaisu Eiropā""

COM(2013) 918 final,

par tematu

"Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par dažu atmosfēru piesārņojošo vielu valstu emisiju samazināšanu un Direktīvas 2003/35/EK grozīšanu"

COM(2013) 920 final – 2013/0443 (COD),

par tematu

"Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par ierobežojumiem attiecībā uz dažu piesārņojošu vielu emisiju gaisā no vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtām"

COM(2013) 919 final – 2013/0442 (COD)

un par tematu

"Priekšlikums Padomes lēmumam par grozījumu pieņemšanu 1979. gada Konvencijas par robežšķērsojošo gaisa piesārņojumu lielos attālumos 1999. gada Protokolā par paskābināšanas, eitrofikācijas un piezemes ozona līmeņa samazināšanu"

COM(2013) 917 final

(2014/C 451/22)

Ziņotājs: ***Pezzini***

Eiropas Parlaments 2014. gada 13. janvārī, Padome 2014. gada 15. janvārī un Eiropas Komisija 2013. gada 18. decembrī saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 192. un 304. punktu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

"Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai Programma "Tīru gaisu Eiropā""

COM(2013) 918 final,

par tematu

"Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par dažu atmosfēru piesārņojošo vielu valstu emisiju samazināšanu un Direktīvas 2003/35/EK grozīšanu"

COM(2013) 920 final – 2013/0443 (COD),

par tematu

"Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par ierobežojumiem attiecībā uz dažu piesārņojošu vielu emisiju gaisā no vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtām"

COM(2013) 919 final – 2013/0442 (COD)

un par tematu

"Priekšlikums Padomes lēmumam par grozījumu pieņemšanu 1979. gada Konvencijas par robežšķērsojošo gaisa piesārņojumu lielos attālumos 1999. gada Protokolā par paskābināšanas, eitrofikācijas un piezemes ozona līmeņa samazināšanu"

COM(2013) 917 final.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2014. gada 19. jūnijā.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 500. plenārajā sesijā, kas notika 2014. gada 9. un 10. jūlijā (10. jūlija sēdē), ar 82 balsīm par un 1 balsi pret pieņēma šo atzinumu.

1. **Secinājumi un ieteikumi**

1.1. Komiteja īpaši uzsver nepieciešamību nodrošināt veselīgu vidi ar optimālu tīra gaisa kvalitāti, kas ir visu Eiropas iedzīvotāju dzīves un darba apstākļu labklājības pamatnosacījums, un ir sarūgtināta, ka šim Eiropai tik būtiskajam aspektam vairs nav ierādīta pienācīga vieta starp Eiropas un valstu politikas programmas prioritātēm.

1.2. EESK aicina jaunievēlēto Parlamentu, jauno Komisiju un Padomi ES iestāžu turpmākajā darbībā veselīgas un tīras gaisa vides aizsardzības pasākumus izvirzīt par maksimālu politisko prioritāti, pilnībā iesaistot sociālos partnerus un organizētu pilsonisko sabiedrību.

1.3. Komiteja uzskata, ka atmosfēras piesārņojums ir viens no galvenajiem apdraudējumiem, kas rada izteikti negatīvas sekas cilvēka veselībai un videi, proti, elpošanas traucējumus, priekšlaicīgu mirstību, eitrofikāciju un ekosistēmu degradāciju. Tāpēc Komiteja atzinīgi vērtē Komitejas iniciatīvu noteikt jaunu programmu "Tīru gaisu" un ierobežot paredzamā dzīves ilguma samazināšanos ES no 8,5 mēnešiem 2005. gadā līdz 4,1 mēnesim 2030. gadā; tas nozīmē, ka papildus tiek iegūti 180 miljoni dzīves gadu un atjaunota bioloģiskā daudzveidība 200 tūkstošu km^2 platībā.

1.3.1. Komiteja ir pārliecināta: lai Eiropā veicinātu pāreju uz ilgtspējīgāku ekonomiku, ir jāizvirza mērķis 2030. gadam, tādējādi padarot drošāku vidējā termiņa un ilgtermiņa perspektīvu, kas ir vajadzīga uzņēmumiem un ieguldītājiem.

1.4. EESK uzskata, ka ir lietderīgi paātrināt *Euro* 6 ierobežojumu piemērošanu vieglo dīzeļdzinēju NO_x emisiju daudzumam, ko mēra, pamatojoties uz reālajām braukšanas radītajām emisijām, kā arī attiecībā uz divtaktu dzinēju aizstāšanas kārtību, jo Komiteja šaubās, ka šo pasākumu īstenošana ļaus sasniegt gaidītos rezultātus jau 2020. gadā.

1.5. EESK atbalsta Komisijas galamērķi, kas izvirzīts gan programmā "Tīru gaisu", gan enerģētikas un klimata politikas satvarā 2020.–2030. gadam, proti, 2030. gadam noteikt emisiju robežvērtību 70 % apmērā no atšķirības starp pašreizējo atsauces vērtību un maksimāli iespējamo emisiju samazinājumu.

1.6. Lai sasniegtu šādu rezultātu, ko vajag piemērot un ieviest visām iesaistītajām pusēm, Komiteja uzskata, ka jāsāk apņēmīgi īstenot šādus pasākumus:

— ieviest prasības līdz 2020. gadam samazināt metāna emisijas, bet dzīvsudraba emisijas – līdz 2020., 2025. un 2030. gadam;

— noteikt stingrākas prasības vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtu emisiju robežvērtībām;

— atteikties no fakultatīvajām atkāpēm no noteikumiem, kas paredzēti Rūpniecisko emisiju direktīvā, ja pastāv reāls ietekmes uz veselību risks;

— īstenot īpašus pasākumus, lai samazinātu amonjaku un metānu lauksaimniecības nozarē;

— stingri vērsties pret transporta emisijām, paredzot mērījumu sistēmas "reālos apstākļos" un 2014. gadā *Euro* 6 standartu ieviešanas brīdī īstenojot attiecīgos testus;

— līdz 2016. gadam mērķtiecīgi ieviest Starptautiskās Jūrniecības organizācijas (SJO) standartus attiecībā uz NO_x un SO_2 emisijām kuģiem visās Eiropas jūras teritorijās, kas ir emisiju kontroles zonas, saskaņā ar 2008. gada vienošanos;

— īstenot pasākumus, lai jaunai sadzīves tehnikai ieviestu augstus standartus cieto daļiņu (*PM*) jomā;

— izstrādāt un projektēt videi nekaitīgas mašīnas un iekārtas;

— pilnībā piemērot aprites cikla izvērtējumu (*LCA*);

— nodrošināt vidējā termiņa un ilgtermiņa paredzamību, nevis īstenot intervences pasākumu pārklāšanos;

— atbalstīt patērētāju, darba ņēmēju un jauniešu izglītošanu un apmācību par veselīgas ražošanas, atpūtas un mājokļa vides saglabāšanu un izvēršanu;

— veicināt pētniecību un ieguldījumus komerciālu novatorisku lietojumprogrammu (labākie pieejamie tehniskie paņēmieni), ilgtspējīgas izaugsmes, kā arī stabilas un noturīgas nodarbinātības jomā;

— īstenot vides ilgtspējas pasākumu starptautisko dimensiju;

— nodrošināt šīs jaunās stratēģijas un citu ES politikas jomu un mērķu konsekvenci.

1.7. Komiteja pilnībā piekrīt tam, ka ES tiesību aktos ir jāiekļauj izmaiņas, kas ieviestas 1979. gada Konvencijas par gaisa pārrobežu piesārņojumu lielos attālumos protokolā.

1.8. Kaut arī EESK neapstrīd jaunās ierosinātās valsts emisiju samazināšanas saistību (*NERCs*) direktīvas kvalitatīvos ilgtermiņa mērķus, Komiteja ir sarūgtināta, ka 2025. gada mērķi nav saistoši, lai nodrošinātu to pilnīgu ievērošanu.

1.9. Komiteja uzsver nepieciešamību reģionālās politikas pasākumos iekļaut veselīgas un tīras gaisa vides aizsardzību, jo ir pārliecināta, ka augsta uzkrātā piesārņojuma līmeņa un īpašo meteoroloģisko apstākļu dēļ gaisa kvalitātes pārvaldību var īstenot tikai tad, ja tai ir atbalsts ES emisiju samazināšanas politikā.

1.10. Valstu valdībām un vietējām pašvaldībām pastāvīgi jāiesaistās, lai plānotu konkrētus pasākumus kaitīgu emisiju samazināšanai, izstrādājot detalizētus plānus gaisa kvalitātes jomā (reģionālus rīcības plānus gaisa kvalitātes nodrošināšanai), kuros īpaša uzmanība ir pievērsta dažādiem sektoriem: ražošanai, lauksaimniecībai, pakalpojumiem, privātajam sektoram, enerģijas ražošanai un sadalei. Komisijai vajadzētu paust skaidru vēstījumu par pasākumu faktisko piemērošanu, kā arī paredzēt ātru un apņēmīgu rīcību pret dalībvalstīm, kas nepilda saistības. Tomēr EESK atzīst, ka vairākas dalībvalstis jau spērušas soļus pareizajā virzienā.

1.11. Lai īstenotu mērķi neatlaidīgi uzlabot gaisa kvalitāti, kas ir vajadzīga iedzīvotāju un ekosistēmas labklājībai, jārīko pasākumi, ar ko iesaista profesiju apvienības, organizētu pilsonisko sabiedrību, nevalstiskās organizācijas (NVO), pakalpojumu nozari, visu līmeņu apmācības un pētniecības centrus.

1.12. EESK vēlreiz apstiprina savu pārliecību, ka ir jāatjauno Eiropas ekonomikas ilgtspējīga attīstība, kurā ciešā saistībā ar visām pārējām stratēģijas "Eiropa 2020" politiskajām prioritātēm īpaša uzmanība veltīta iedzīvotāju dzīves, darba un veselības kvalitātei, kā arī vides aizsardzībai, un kas pilnībā iekļaujas vispārējā stratēģijā pārejai uz pasaules līdzsvaru, kura pamatā būtu kvalitatīva ekonomiska izaugsme, kas sekmē nabadzības un sociālās netaisnības izskaušanu, bet vienlaikus saglabā nākamajām paaudzēm dabas resursus.

2. **Ievads**

2.1. Atmosfēras piesārņojums nopietni apdraud cilvēka veselību un vidi: elpošanas traucējumi, priekšlaicīga mirstība, eitrofikācija un ekosistēmu degradācija slāpekļa nosēdumu un skābo vielu dēļ ir tikai dažas šīs problēmas izpausmes, kas vienlaikus ir gan vietēja, gan pārrobežu rakstura.

2.2. Politikai, ko pēdējās desmitgadēs ir īstenojusi ES un starptautiskā sabiedrība, jau ir panākumi, jo ir ierobežotas dažas problēmas saistībā ar atmosfēras piesārņojumu, piemēram, sēra dioksīda emisijas, kas bija par iemeslu skābajam lietum, tika samazinātas par vairāk nekā 80 %.

2.3. Neraugoties uz šiem sasniegumiem, ES joprojām ir tālu no ilgtermiņa mērķa, proti, uzlabot gaisa kvalitāti tā, lai novērstu būtiska kaitējuma risku cilvēka veselībai un videi; smalkās daļiņas un ozons troposfērā turpina radīt nopietnas problēmas, kas saskaņā ar Komisijas aplēsēm ([1]) izraisa 406 tūkstošus nāves gadījumu gadā.

([1]) COM(2013) 918 final.

2.4. Jo īpaši smalkās daļiņas un ozons joprojām izraisa nopietnu apdraudējumu veselībai: šo vielu drošuma robežas regulāri tiek pārsniegtas.

2.5. Komisija lēš, ka sabiedrības kopējās veselības aprūpes izmaksas, kas rodas gaisa piesārņojuma dēļ, ir no 330 līdz 940 miljardiem *euro* gadā, taču mērķi, kas izvirzīti 2030. gadam, radītu ieguvumus no 44 līdz 140 miljardu *euro* vērtībā.

2.6. Komisija uzskata, ka 2010. gadā atmosfēras piesārņojums ES bija par iemeslu ne vien simtiem tūkstošu priekšlaicīgas nāves gadījumiem, bet emisiju dēļ tika arī piesārņotas gandrīz divas trešdaļas zemes.

2.7. Eiropas iedzīvotāju veselības aspektā veselības aprūpes izmaksas tiek lēstas vairāk nekā 4 miljardu *euro* apmērā un katru gadu tiek zaudēti 100 miljoni darba dienu.

2.8. Starptautiskajā līmenī 2012. gada decembrī ASV nolēma pārskatīt gaisa kvalitātes ikgadējos standartus, smalkajām daļiņām nosakot robežvērtību 12 mikrogrami uz kubikmetru, proti, ievērojami zemāk par pašreizējo ES standartu, kas ir 25 mikrogrami uz kubikmetru; savukārt Ķīnas valdība nolēma turpmākajos piecos gados ieguldīt 160 miljardus *euro* tikai Pekinas aglomerācijas gaisa kvalitātes kontrolē vien. Tādējādi ES atpaliek no starptautiskajā līmenī īstenotajiem pasākumiem.

3. **Vispārīgas piezīmes**

3.1. EESK atbalsta 2005. gada gaisa piesārņojuma stratēģijā noteiktos vispārējos mērķus, kurus Komisijas pārskatīja programmā "Tīru gaisu Eiropā", proti, līdz ar pāreju uz mazoglekļa ekonomiku ievērojami uzlabot gaisa kvalitāti, lai nodrošinātu gan veselības, gan vides aizsardzību.

3.2. Jau no paša sākuma emisiju samazināšanas mērķi katrai dalībvalstij tika noteikti, pamatojoties uz izmaksu efektivitātes apsvērumiem un ņemot vērā dažādus vides apstākļus. Pieprasītie emisiju samazinājumi atkarībā no valsts atšķiras atbilstoši principam "diferencēta pieeja, nevis vienādas procentu likmes piemērošana".

3.2.1. Ņemot vērā gaisa piesārņojuma radīto kaitējumu veselībai un dzīves kvalitātei, kā arī ekosistēmām, Komiteja ir nobažījusies, ka gaisa kvalitātei vairs nav ierādīta pienācīga vieta Eiropas un valstu politikas programmā, un uzskata: lai Eiropā veicinātu pāreju uz ilgtspējīgāku ekonomiku, ir svarīgi noteikt mērķi 2030. gadam ar vidējā termiņa un ilgtermiņa perspektīvu, kas vajadzīga uzņēmumiem un ieguldītājiem.

3.3. **Stratēģijas** par gaisa piesārņojumu **pārskatīšanas** mērķis ir apturēt pašreizējo kvalitātes standartu pārkāpšanu un panākt to pilnīgu ievērošanu vēlākais no 2020. gada, vieglo dīzeļdzinēju NO_x emisijas samazinot ar *Euro* 6 standartu piemērošanu, kuru pamatā ir reālās braukšanas radītās emisijas. EESK šaubās, ka šie pasākumi ļaus sasniegt vēlamos rezultātus jau ar 2020. gadu, ņemot vērā to, ka prasības vajadzēs piemērot tikai no 2017. gada un pašreizējā autoparka nomaiņu nevarēs pabeigt līdz 2020. gadam.

3.4. Turklāt šīs stratēģijas pamatā ir vietējā un reģionālajā līmenī īstenotie pasākumi ar tiem raksturīgajiem ierobežojumiem: līdz šim reģionālā līmeņa pasākumu efektivitāte ir bijusi ierobežota, jo īpaši sakarā ar augstu uzkrātā piesārņojuma līmeni un īpašajiem reģionālajiem meteoroloģiskajiem apstākļiem. EESK ir pārliecināta, ka minētajos līmeņos gaisa kvalitātes pārvaldība var būt efektīva tikai tad, ja to atbalsta, izmantojot ES rīcībpolitikas emisiju samazināšanai to rašanās vietā.

3.5. Komiteja uzskata, ka Komisijai jāņem vērā daudzi līdzvērtīgi un vienlīdz svarīgi faktori:

— ierosināto pasākumu izmaksu un efektivitātes izvērtējums;

— konkurētspēja un ilgtspējīgas inovācijas;

— vides ilgtspējas starptautiskā dimensija;

— birokrātijas mazināšana un procesu atvieglošana;

— dažādu iesaistīto ES politikas jomu saskaņošana un koordinācija;

— ES un valstu atbalsts izglītošanai un apmācībai šajā jautājumā;

— ES un valstu pētniecības un inovācijas centienu koncentrēšana, lai piemērotu labākās tirgus tehnoloģijas;

— jaunu kvalitātes standartu stingra piemērošana visās attiecīgajās nozarēs.

3.5.1. Komiteja uzskata, ka ES un katras dalībvalsts līmenī kā politiskā prioritāte ir jāatbalsta pētniecība un inovācija, kā arī apmācība un izglītība, kas ir jāorientē uz izaugsmes un ilgtspējīgas nodarbinātības atjaunošanu un Eiropas ekonomikas labāku kvalitatīvu reindustrializāciju, jo sevišķi mazo un vidējo uzņēmumu, kā arī uzņēmumu, kuri ir veidošanas stadijā, interesēs, bez pašreizējiem Eiropas budžeta ierobežojumiem.

3.6. Turklāt Komiteja uzskata, ka ir lietderīgi nodrošināt **jaunās pārskatītās stratēģijas un citu ES rīcībpolitiku saskaņotību**. Tā, piemēram, var atzīmēt, ka, lai gan mājsaimniecību krāsnīs koksnes degšana rada *PM* 2,5 daļiņu emisijas, tās izmantošana tiek veicināta kā alternatīvs enerģijas avots. Taču aparātus vajadzētu klasificēt pēc to emisijas jaudas, kā arī izvērtēt to rentabilitāti.

3.7. Jebkurā gadījumā EESK uzskata, ka līdz 2015. gadam starptautiskajā nolīgumā par klimata jautājumiem vajadzētu ņemt vērā virkni līdzvērtīgu un vienlīdz svarīgu faktoru.

3.8. EESK uzsver, ka ir svarīgi Eiropas līmenī **sekmēt publiskā un privātā sektora partnerības (PPP)** līdzīgi tām, kas tika izveidotas kopuzņēmuma ***"Clean Sky 2* 2014–2020"** ietvaros, lai samazinātu gaisa transporta emisijas un veicinātu Regulā (EK) 71/2008 un pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" paredzētās pētniecības darbības.

4. **Īpašas piezīmes (I)**

4.1. *1979. gada Konvencija par gaisa pārrobežu piesārņojumu lielos attālumos*

4.1.1. 1979. gada Konvencija par robežšķērsojošo gaisa piesārņojumu lielos attālumos (*LRTAP* konvencija), kas noslēgta ANO Eiropas Ekonomikas komisijas (*UNECE*) paspārnē, ir galvenais starptautiskais tiesiskais regulējums sadarbībai un pasākumiem, kuru mērķis ir ierobežot un pakāpeniski samazināt gaisa piesārņojumu, izmantojot tās astoņus protokolus, tostarp arī 1999. gada Protokolu.

4.1.2. EESK atbalsta Protokola grozījumu transponēšanu Kopienas tiesību aktos.

4.2. *Priekšlikums pārskatītai direktīvai par valsts emisiju samazināšanas saistībām (NERCs)*

4.2.1. Direktīvas priekšlikumā katrai dalībvalstij ir noteiktas valsts emisiju samazināšanas saistības (*NERCs*) līdz 2020., 2025. un 2030. gadam; samazinājums ir izteikts kā sēra dioksīda (SO_2), slāpekļa oksīdu (NOx), amonjaka (NH3), nemetāna gaistošo organisko savienojumu, cieto daļiņu (PM 2,5) un metāna (CH4) ikgadēju emisiju samazinājums procentos salīdzinājumā ar katras šīs piesārņojošās vielas kopējām emisijām katrā dalībvalstī 2005. gadā.

4.2.2. Pēdējo 20 gadu laikā antropogēno gaisa emisiju un gaisa kvalitātes jomā ES ir vērojams būtisks progress, pateicoties rīcībpolitikām un stratēģijām pret atmosfēras piesārņojumu, kuras ES un dalībvalstis pieņēmušas, lai ilgtermiņā sasniegtu tādus gaisa kvalitātes līmeņus, kuri negatīvi neietekmētu vai neradītu nopietnus riskus cilvēka veselībai un videi, kā tas vēlreiz uzsvērts Septītajā vides rīcības programmā ([2]).

4.2.3. Tas šķiet acīmredzams, pat ja šis progress gaisa kvalitātes jomā ir ievērojami palēninājies un pašlaik izvirzītie mērķi faktiski nav tik vērienīgi salīdzinājumā ar līmeņiem, kurus dalībvalstis varētu sasniegt, pilnībā piemērojot spēkā esošajos ES tiesību aktos paredzētās prasības.

([2]) COM(2012) 710 final.

4.2.4. Kaut arī ierosinātie ilgtermiņa kvalitatīvie mērķi praktiski tiek vienprātīgi atbalstīti, Komiteja ir sarūgtināta, ka, ņemot vērā konstatētās grūtības ievērot pašlaik spēkā esošos standartus, 2025. gada mērķi nav saistoši.

4.2.5. EESK uzskata, ka ir vajadzīgas pastiprinātas platformas mērķtiecīgam un interaktīvam dialogam, **lai izvērtētu direktīvas priekšlikumā paredzētos noteikumus**.

4.3. *Priekšlikums direktīvai par vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtām*

4.3.1. EESK uzskata, ka kontroles paplašināšana, attiecinot to uz atmosfēru piesārņojošu vielu emisijām, ko ģenerē sadedzināšanas iekārtas, kuru nominālā ievadītā siltumjauda ir no 1 līdz 50 MW un kuram ir plašs izmantojums, **jāveic ar vienkāršotām un nesadārdzinātām procedūrām**, lai atbalstītu un rosinātu mazo un vidējo uzņēmumu un nesen darbību sākušo uzņēmumu, kā arī ES teritorijā esošu maza mēroga infrastruktūru attīstību.

5. **Īpašas piezīmes (II)**

5.1. Gaisu piesārņojošas vielas var rasties no dažādiem avotiem un izplatīties arī lielā attālumā.

5.2. Lai pilnībā īstenotu programmu "Tīru gaisu Eiropā", pēc konsultēšanās ar sociālajiem partneriem un organizētu pilsonisko sabiedrību reģioniem jāizstrādā un jāpieņem **rīcības plāni gaisa kvalitātes nodrošināšanai**, kuros īpaša uzmanība jāpievērš:

— autotransportam, jūras transportam un gaisa transportam, kā arī mobilitātei;

— enerģijas ražošanai un patēriņam;

— ražošanas sistēmām;

— terciārajam sektoram;

— lauksaimniecības, zootehnikas un mežsaimniecības darbībai;

— privātajam sektoram.

5.3. Komisijas izstrādātajā pasākumu kopumā "Tīru gaisu" ir pārņemtas un pastiprinātas līdz šim izstrādātās politikas jomas, lai pretstatā politikas programmai turpinātu cīņu pret gaisa piesārņojumu.

5.3.1. EESK uzskata, ka līdztekus valsts līmenim ir svarīgi procesā iesaistīt arī reģionālo un vietējo līmeni, kā arī sociālos partnerus un organizētu pilsonisko sabiedrību.

5.4. *Priekšlikumi pasākumu kopuma "Tīru gaisu" transponēšanas plāniem vietējā līmenī*

5.4.1. Transponējot vietējā līmenī pasākumu kopumu "Tīru gaisu", ir jāapzina nepieciešamā sinerģija ar šādiem citiem plāniem:

— **atkritumi**, reģenerācija enerģijā, atkritumu daudzuma uz vienu iedzīvotāju samazināšana, izejvielu atgūšana;

— **transports un mobilitāte**, sabiedriskā transporta attīstība, velosipēdu ceļi, mobilitātes un zemu CO2 emisiju veicināšana, transporta veidu integrācija, jūras un gaisa satiksme;

— **teritorija un pilsētplānošana**, zemes izmantošana, jaunu apbūves modeļu izvēršana, ēku fonda pārveide;

— **lauksaimniecība un lopkopība**, mežsaimniecības, kokapstrādes un enerģētikas sektors (0 km), biomasa un biogāze, amonjaka emisiju samazināšana, CO_2 piesaistītāji;

— **rūpniecība**, tehnoloģiju attīstība ar nelielu ietekmi uz vidi, inovācija un kvalitātes sertifikācija (*ISO* 14000 un Kopienas vides vadības un audita sistēma (*EMAS*)), uzmanība ekodizainam, produktu vides kvalitātes marķējums, energovadības sistēmas un atbilstība regulām par elektromotoru patēriņu.

5.4.2. Turklāt, **transponējot vietējā līmenī**, vajadzētu īstenot steidzamākus pasākumus, kas saistīti ar vietējiem ekonomiskajiem un ražošanas apstākļiem, un izvirzīt noteikumus par biomasas sadedzināšanu, kā arī prasības un stimulus autoparka atjaunošanai.

5.5. **Pasākumi SO_2 (sēra dioksīda) emisiju tālākai ierobežošanai** ir vajadzīgi galvenokārt reģionos, kuros ievērojamos apmēros tiek veikta rūpnieciskā sadedzināšana un kuros tiek ražota enerģija un pārstrādāta degviela.

5.6. *Pasākumi lauksaimniecības jomā*

5.6.1. **Visā ES un it īpaši reģionos, kas pārsvarā ir orientēti uz lauksaimniecisko ražošanu**, sekojot vairākās dalībvalstīs jau īstenotam piemēram, ir jāievieš pasākumi, lai samazinātu NH_3 (amonjaku), N_2O (slāpekļa oksīdu), CH_4 (metānu) un GOS (gaistošos organiskos savienojumus). Slāpekli saturošā mēslojuma un pussķidrā mēslojuma izmantošana ir lielākais NH3 emisiju avots (98 %), kas, reaģējot ar SO_2 un NO_2, veido amonija sāļus, kuri ir galvenā sekundāro PM10 daļiņu sastāvdaļa.

5.6.2. Ļoti svarīgi ir: pilnībā ievērot Nitrātu direktīvu (Direktīva 91/676/EEK); noteikt prasību apsegt kūtsmēslu uzglabāšanas tvertnes; izveidot atkārtotas pārstrādes sistēmas, izmantojot anaerobo noārdīšanos, lai ražotu digestātu, kas pēc īpašībām ir līdzīgs mākslīgajam mēslojumam; nodrošināt kūtsmēslu un to radītā veselībai kaitīgā šķidrā mēslojuma izmantošanas pareizu apsaimniekošanu. Taču šādos pasākumos jābūt līdzsvarotām ekonomiskajām, sociālajām un ekoloģiskajām interesēm. Lauksaimniecības emisiju samazināšana ir ļoti sarežģīts jautājums, kura risināšanai ir vajadzīgi lielāki ieguldījumi pētniecībā un izstrādē.

5.6.3. Jāizmanto lauksaimniecības mašīnas ar zemām cieto daļiņu emisijām.

5.6.4. EESK uzsver, ka lauksaimniecības jomā jau ir spēkā virkne noteikumu, kuri gan vēl ir pilnībā jāīsteno, un atkārtoti pauž pārliecību, ka Komisija ir palaidusi garām izdevību izveidot konsolidētu tiesisko regulējumu emisiju kontrolei. Liellopi joprojām ir ārpus izskatāmā paziņojuma darbības jomas. Tomēr ir citi noteikumi, kas attiecas uz liellopiem, kuri ir viens no galvenajiem amonjaka emisiju avotiem.

5.7. *Pasākumi pilsētās*

5.7.1. **Konurbācijās un intensīvas satiksmes zonās** īpaša uzmanība jāpievērš PM 2,5, PM 10 (sīkas daļiņas, kuru diametrs ir mazāks par 10 mikrometriem), CO un CO_2 (oglekļa oksīda un dioksīda) emisijām un NO_x samazināšanai. Dīzeļdzinējos un ar eksperimentālajiem filtriem aprīkotajos benzīna dzinējos, izmantojot daļiņu filtrus, emisiju samazināšanas efektivitāte var būt lielāka par 90 % (slēgtā cikla filtri).

5.7.2. Mācību iestāžu un biroju ēkās, kas atrodas pie intensīvas satiksmes ceļiem, ir ļoti svarīgi veikt necaurspīdīgu un caurspīdīgu vertikālo sienu izolācijas darbus, lai ierobežotu GOS un smalko cieto daļiņu (PM10 un PM2,5) piesārņojumu ([3]).

5.8. *Pasākumi transporta jomā vietējā, reģionālajā, valsts un ES līmenī*

5.8.1. Gan kravas, gan pasažieru automobiļu jomā ar satiksmes ierobežošanas pasākumiem un stimuliem jānodrošina *Euro* 3 standarta automobiļu aizvietošana ar *Euro* 5 un 6. Tādā pašā kārtībā jāaizvieto divtaktu dzinēji (motocikliem, mopēdiem, motorzāģiem un zāliena apgriešanas mašīnām), kas atbilst *Euro* 1 standartam. Tādēļ vietējā, reģionālajā un valsts līmenī vajadzētu veikt šādus pasākumus.

5.8.1.1. Tiklīdz iespējams, ES un valsts līmenī, negaidot 2017. gada termiņu, jāpieņem atbilstīgas metodes, ar ko mēra vieglo dīzeļautomašīnu NO_x emisijas, ņemot vērā to ļoti negatīvo ietekmi uz gaisa kvalitāti pilsētās.

5.8.1.2. Valsts un reģionālajā līmenī jāsekmē metāna un sašķidrinātās naftas gāzes, ūdeņraža, sašķidrinātas dabasgāzes, etanola un citu modernu biodegvielu plaša izmantošana. Jāpaātrina elektromobilitātes un uzlādēšanas infrastruktūru attīstība. Jānodrošina iespēja ar transporta līdzekļos uzstādītu elektronisku ierīci noteikt emisiju klasi.

5.8.1.3. Jāizvērš metāna gāzes izmantošana, izmantojot ES, valsts un vietējā līmeņa finanšu atbalstu uzņēmumiem un pašvaldībām, lai izveidotu jaunus un/vai stiprinātu esošos tīklus.

([3]) Sk. standartu UNI EN 15242:2008. Ēku ventilācija. Aprēķina metodes, ar ko nosaka gaisa caurplūdumu ēkās, tai skaitā infiltrāciju.

5.8.1.4. Izmantojot ES daudzgadu projektus, kas tiek līdzfinansēti valsts un vietējā līmenī, jāfinansē ieguldījumi vietējā sabiedriskajā transportā. Autobusiem jābūt:

— ekoloģiskiem, darbināmiem ar alternatīvo degvielu;

— ar bimodālu hibrīda piedziņu;

— elektriskiem (pilnīgi elektriskiem ar bateriju) un uzlādējamiem, izmantojot karti vai indukcijas sistēmu (*Faraday*).

5.8.1.5. Jāizmanto interaktīvās iespējas starp fiksētām struktūrām, informācijas tehnoloģijām un transporta veidiem. Jo īpaši jāatbalsta tādu materiālu izmantošana, kuri satur fotokatalītiskas vielas ar titāna dioksīda (TiO_2) nanopigmentiem, kas, sašķeļot piesārņojošo vielu molekulas, padara tās veselībai nekaitīgas (ceļi, satiksmes kustības barjeras, virsmu apstrādes preparāti u. c. būvkonstrukcijas). Šajā saistībā interesi var izraisīt autoceļu krustojumi, kas aprīkoti, izmantojot patentēto *"i. active COAT – Italcementi"* materiālu; šis materiāls attīra gaisu un ar lielu intensitāti atstaro gaismu.

Briselē, 2014. gada 10. jūlijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Henri MALOSSE